

[Ana Sayfa](#) [Yazı](#) [Takvim](#) [Hakkımızda](#) [@](#)

[Tüm Yazılar](#) [Makale](#) [Röportaj](#) [Arşiv](#) [Haber](#)

Öykü Demirci · 21 Nis · 5 dakikada okunur

Dansa ve Bedene Alan Açmak: Performans Sanatlarına Kurumsal Bir Bakış ve Hara

Türkiye’de dans ve performans sanatları, uzun süredir sanat kurumlarının yapısal ve kavramsal sınırları içinde kendine hak ettiği yeri bulmakta zorlanıyor. Bu sanat formları, çoğunlukla tiyatro veya müzik gibi daha köklü sahne sanatlarının gölgesinde kalırken; çağdaş sanat alanında da plastik üretimlerin hâkimiyetinde, kimi zaman “yan etkinlik” ya da “eşlikçi program” gibi konumlara indirgeniyor. Oysa Türkiye’de bedenın ifade aracı olarak kullanıldığı üretimler ne tamamen yeni ne de kurumsal çerçevenin dışında gelişmiş üretimlerdir. Cumhuriyet’in ilk yıllarındaki beden terbiyesi politikaları, halk danslarının temsiliyle kurumsallaşan sahneleştirme pratikleri ve 1990’lardan itibaren yükselen çağdaş dans ve performans alanı, bu sanatların sosyo-politik bir bağlam içinde nasıl şekillendiğini gösterir. Ancak tüm bu gelişmelere rağmen, kurumsal yapılar içinde bedenle üretilen sanatlara yönelik kalıcı mekânlar, sürdürülebilir destek programları, küratöryel uzmanlık ve arşivleme girişimleri sınırlı sayıda kaldı. Türkiye’de performans sanatını kurumsal çerçevede ele alan araştırmaların azlığı da bu alanın görünürlüğünü akademik olarak da etkisiz kılıyor. Dansın bir ifade biçimi olarak taşıdığı tarihsel, politik ve kültürel potansiyel, çoğu zaman hem fiziksel alan hem de kavramsal bağlam eksikliğinden ötürü yeterince işlenmiyor. Oysa beden, yalnızca estetik bir gösteri unsuru değil; hafızanın, kimliğin, toplumsal ilişkilerin taşıyıcısı olarak çağdaş sanatla doğrudan kesişen bir varoluş biçimi. Tam da bu nedenle, dansı yalnızca izlenen bir performans olarak değil, mekânla, izleyiciyle ve sanatın üretim koşullarıyla kurduğu çok katmanlı ilişki üzerinden ele alan kurumlara ihtiyaç artıyor. Son yıllarda bazı bağımsız sanat alanlarının bu alandaki eksikliği fark ederek dans ve performans sanatlarına özel bir yer açtığı görülüyor. Bu kurumlar arasında öne çıkanlardan biri olan Hara, dansı yalnızca sahnelenen bir form değil, üretimin her aşamasına nüfuz eden bir düşünme ve hissetme biçimi olarak değerlendiren yaklaşımıyla dikkat çekiyor. Hara’nın pratiği, Türkiye’de beden temelli sanatlara nasıl alan açılabileceğine dair güçlü bir model sunarken, aynı zamanda kurumsal kültürün dönüşümüne dair de önemli ipuçları taşıyor.

“Kim Bu Kızlar?” 16.10. 2024 - 30.10.2024

Konsept ve Koreografi : Canan Yücel Pekiçten ve Filiz Sızanlı

Dans Sanatçıları: Aslı Bostancı, Şiva Canbazoglu, Melih Kıraç, Canan Yücel Pekiçten, Filiz Sızanlı

Metin: Aslı Bostancı, Şiva Canbazoglu, Melih Kıraç, Canan Yücel Pekiçten, Filiz Sızanlı

Şiir: Şiva Canbazoglu - “Bu göç yatay mı, dikey mi” Beste ve Vokal: Aslı Bostancı

Müzik: Sair Sinan Kestelli ve Mondual

Video Ses: Cansu Yıldırım- Anlar Tek Kanal Video

İstanbul'un çeperlerinde, ormanın içinden şehir doğru yönelen bir sanat alanı olarak Hara, mekânsal özelliklerinden küratöryel yaklaşımına kadar her detayıyla beden odaklı sanatlara açık bir zemin sunuyor. Dans ve performans, Türkiye'deki birçok kurumun sergi programlarında zaman zaman yer bulsa da çoğunlukla geçici, dışsal ya da “eşlik eden” bir form olarak konumlandırılıyor. Oysa Hara, bu sanat formlarını yapısal ve düşünsel olarak programının merkezine alıyor. Burada dans yalnızca bir gösteri değil; mekâna, zamana, bedene ve üretim sürecine dair bir düşünme biçimi olarak ele alınıyor. Hara'nın direktörü Faika Ergüder ile sergiler ve etkinlikler direktörü Yasemin Ülgen, mekânın kuruluşundan bu yana sanatın tüm alanlarına eşit şekilde alan açma arzusunun dans ve performansla dair özel bir ihtiyaca cevap verme hedefiyle birleştiğini belirtiyorlar. İstanbul'daki dans ve performans mekânlarının sayısının giderek azalması, bu ihtiyaçları daha görünür hale getiriyor. Hara ise bu eksikliği yalnızca bir boşluğu doldurmak üzerinden değil, özgün ve uzun vadeli bir programlama mantığıyla ele alıyor.

Mekânsal olarak hem kapalı hem de açık alanlara sahip olması, Hara'yı farklı disiplinlerin birlikte çalışabileceği bir üretim alanına dönüştürüyor. Ancak mekânın fiziksel olanakları kadar önemli olan, bu olanakların nasıl kurgulandığı. Her sergide dans ve performans programları ya serginin kavramsal çerçevesine entegre edilerek ya da onunla paralel gelişen bir üretim süreci içinde düşünülüyor. Bu yaklaşım, dansı serginin “yanına” konumlandırmak yerine, serginin bir bileşeni haline getiriyor. Böylece beden, yalnızca temsili bir araç değil; düşünceyi taşıyan, mekâna dokunan, izleyiciyle temas eden bir varlık haline geliyor.

Bu yaklaşımın sürekliliğini sağlayan yapılardan biri de “Haravan” misafir sanatçı programı. Sanatçılara hem konaklama hem de odaklı bir üretim süreci sunan bu program, bedenin üretimle kurduğu ilişkiyi yalnızca sahneleme anına değil, tüm yaratım sürecine yayıyor. Performans sanatçıların çoğu zaman karşılaştığı en temel sorunlardan biri olan araştırma, prova ve mekân erişimi ihtiyacı, burada ciddiyetle ele alınıyor. Bu yaklaşım, performansı yalnızca sonuç odaklı değil, süreç odaklı bir sanat formu olarak gören bir kurumsal hafızanın oluşmasına katkı sunuyor. Hara'nın şehrin merkezinden uzak bir konumda yer alması, bu odaklılığı ve özgünlüğü mümkün kılan önemli unsurlardan biri. Burada zaman yavaşlıyor, üretim derinleşiyor ve temas şekli değiştiriyor. Dans gibi anlık ama yoğun sanat formları için bu koşullar, yalnızca sahneleme değil, düşünme, prova etme ve dönüşme alanları yaratıyor. Performansın geçiciliği, burada kurulan ilişkiler sayesinde iz bırakır hale geliyor.

Onur Hamilton Karaođlu: Boşu Boşuna, 29.06.2024
Boşu Boşuna - Bir Direniş Yolu Olarak Antoloji
Konsept ve Performans: Onur Hamilton Karaođlu

Hara'nın bugüne dek gerçekleştirdiği performanslar bu yaklaşımı somutlaştırıyor. Örneđin, Güneş Terkol'un *Ses Manzaraları* sergisine eşlik eden Canan Yücel Pekiçten'in *Chora* başlıklı dans performansı, kadınlık ve annelik kavramlarını beden üzerinden tartışırken, yine Canan Yücel Pekiçten'in *Bir Yer Var* sergisi kapsamında prömiyerini gerçekleştirdiği mekâna özgü olarak üretilen *Yansıyan Senfoni* yalnızca içeriksel değil, biçimsel olarak da mekâna bağlanıyor.

Cansu Yıldırım'ın, Hara'nın Haravan misafir sanatçı programı kapsamında hazırladığı altı ay süren ilk kişisel sergisi *Vargit Çiçekleri*, dansla başka bir temas alanı yaratıyor. Canan Yücel Pekiçten ve Filiz Sızanlı'nın, sergide yer alan aynı adlı fotoğraftan esinle ürettikleri *Kim Bu Kızlar* performansı, iç alandan dış alana taşınan imgelerle yeni bir düzlemde ilişkiler kurma denemesi olarak izleyiciyle buluştu.

Bunlardan bağımsız olarak Onur Karaođlu, Berlinli sanat kolektifi Slavs and Tatars'ın kurguladığı *Pickle Bar*'da, Viyana Festivali yapımcılığında prömiyerini gerçekleştirdiği *Boşu Boşuna* adlı performansını Hara'da sahneledi. Bu etkinlik, kurumun performansa yaklaşımındaki disiplinler arası açıklığı ve güncel üretimlerle kurduğu uluslararası diyaloğu da görünür kıyor.

Dansın sergi programlarıyla kurduğu bu sıkı ilişki, 19 Nisan 2025'te açılan *Tarihin Neresindeyiz? Zanaat. Ritüel. Dönüşüm.* başlıklı yeni sergide de devam ediyor. Sergi, pratiğinde takı üretimi olmayan sanatçıların takıya yaklaşımının bugünün dünyasını/zamanını anlamak için yeni bakış açıları sunup sunamayacağı sorusundan yola çıkıyor. Haziran 2024'ten bu yana düzenli toplantılar ve buluşmalarla geliştirilen bu proje; 17 görsel sanatçı, 5 performans sanatçısı, 3 yazar, 1 ses tasarımcısı, 1 küratör ve 2 sergi tasarımcısını bir araya getiriyor. Sergi kapsamında, Canan Yücel Pekiçten, Korhan Başaran, Melih Kıraç, Seçil Demircan ve Zinnure Türe'den oluşan beş icracı-koreograf, sergiye özgü bir performans üretti. Performansın ses tasarımını Yusuf Huysal hazırladı. *Takıların Performansı* isimli bu performansın sergide yer alan üç bölümlü video kaydı, takıların bedenle kurduğu özgün ilişkiyi serginin anlatısına taşıyor.

Canan Yücel Pekiçten: Chora, 30.04.2023
Koreografi: Canan Yücel Pekiçten
Dansçılar: Canan Yücel Pekiçten, Hilal Sibel Pekel, Aslı Bostancı
Müzik: Guguou

Hara'nın dansa yaklaşımındaki bu özgünlük yalnızca mekânsal ya da programatik değil; aynı zamanda kurumsal hafızayı nasıl oluşturduyuyla da doğrudan ilgili. Kurum, hafızasını sanatçılar, küratörler, yaratıcı alana katkı sunan düşünürler, ziyaretçiler ve izleyicilerle birlikte oluşturuyor. Bu kolektif yapı, yalnızca içerik üretiminde değil, kavramsal dünyada da yeni açılımlar yaratıyor. Hiyerarşik olmayan, çok sesli ve birlikte düşünmeye dayalı bu model, sanatçıların kendi alanlarında tanımladıkları ihtiyaçlardan yola çıkarak yeni dillerin, yeni kavramların, yeni düşünce alanlarının doğmasına olanak sağlıyor. Tekil bir ses yerine çoğul bir karşılaşmalar alanı inşa etmek, bugünün kültürel politikaları açısından yalnızca güncel değil, aynı zamanda gelecek odaklı bir duruş öneriyor. Bu yaklaşım, değişime ve dönüşüme açık bir kurumsal yapı fikrini de mümkün kılıyor.

Türkiye'de sanat kurumlarının büyük kısmı, dans ve performansa "programların içinde bir ara" ya da "bütçeye göre şekillenen ek üretim" olarak yaklaşırken, Hara bu alanları çekirdekten kurgulayan ve kendi dinamikleriyle düşünmeye açan bir kurum olarak öne çıkıyor. Bu hem içeriksel hem de yapısal bir fark. Dansın bir sanat formu olarak kurumsal yapılar içinde yer edinmesi için, tıpkı Hara örneğinde olduğu gibi, mekânsal düşünceyle küratöryel yaklaşımın eş zamanlı çalışması gerekiyor. Bu yazı vesilesiyle Hara'nın pratiğine bakmak, Türkiye'de dans ve performans sanatlarının kurumsal yapılarda nasıl yer bulduğuna dair bir düşünme alanı açıyor. Her kurum kendi fiziksel ve yapısal imkânlarıyla bu alanlara nasıl alan açabileceğini yeniden düşünmeli. Çünkü beden, yalnızca sahnede değil; sergi salonlarında, mimaride, kurumun hafızasında ve geleceğe dair kültürel politikalarında da yerini almalı.

*Bu yazı 05 Nisan 2025 tarihinde Hara'nın direktörü Faika Ergüder ile sergiler ve etkinlikler direktörü Yasemin Ülgen ile gerçekleştirilen

Kineo

kineodergi@gmail.com

